

ת"פ 13030/01/20 - מדינת ישראל נגד משה דיין

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 13030-01-20 מדינת ישראל נ' דיין
לפני כבוד השופט מוחמד חאג' יחיא

בעניין: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד מאיר לוברבאום
מטרת ישראל - תביעות י-ם

המאשימה

נגד

משה דיין

ע"י ב"כ עו"ד דוד הלוי ועו"ד מוריה ששון

הנאשם

הכרעת דין

(1) אדם - שוכר דירה - סבור כי המשכיר ניתק את החשמל במושכר, מתקשר למוקד המשטרתי 100 ואומר למשמע אוזני המוקדנית, בין השאר: "אם לא היתה משטרה הייתי חותך לו את הגרון..." (הכוונה למשכיר), האם מדובר באיום לפי סעיף 192 בחוק העונשין, התשל"ז-1977; זו השאלה המרכזית שמונחת לפניי.

האישום והתשובה לו

(2) כנגד הנאשם הוגש ביום 2.1.2020 כתב אישום לפיו, בתאריך 30.11.2019, בשעה 18:30 לערך, הוא התקשר למוקד 100 של המשטרה ומסר למוקדנית (להלן בהתאמה: "המוקד" ו-"המוקדנית") את התוכן הבא (להלן: "התוכן"):

"אם לא הייתה משטרה הייתי חותך לו את הגרון, את מבינה מה אני אומר, אם לא היה משטרה, הייתי חותך לו את הגרון (שהוא מרים את קולו), הבן זונה הזה אני לא צוחק, הייתי נותן לו דקירות, מביא לו דקירות בלב, הבן שרמוטה. אבל אני לא מטומטם, אני מכבד את החוק"

(3) המאשימה גורסת, כי מדובר באיום וכי הנאשם אמר את הדברים בכוונה להפחיד ולהקניט את המוקדנית ששמעה את דבריו. עוד לפי האישום, התוכן המתואר לעיל נאמר עקב חשדו של הנאשם כי בעל הדירה אותה הוא שוכר (להלן: "המשכיר"), ניתק את המושכר מרשת החשמל.

(4) ביום 16.12.2020 השיב הנאשם על האישום. הנאשם אינו מכחיש את אמירת התוכן לעיל אך לטענתו הוא אמר את הדברים בסערת רגשות, לא התכוון אליהם וממילא תוכן זה הוצא מהקשרו. הנאשם היה מצוי בסערת רגשות גדולה על רקע התקפי חרדה וכל דבריו הם הבעת רגש ובקשת עצה.

(5) בכתב סיכומיו (הוגש בהמשך), הרחיב הנאשם טיעון בנדון והוסיף, כי לא מדובר באיום כלל ועיקר, אלא דבריו נאמרו כהבעת רגש כאמור נוכח המצוקה שחש בה אותה עת עקב ניתוק החשמל בדירת מגוריו, ולכן הוא פנה למשטרה בשיחת חירום כדי לבקש יד לעזר. על כן, כך לדידו, אין דינו שונה מדין אדם שמבקש כל טיפול אחר במצוקתו. הנאשם אינו מכיר את המוקדנית, לא התכוון להפחיד אותה והיא ממילא, כמי שמקבלת שיחות של אנשים במצוקה, "אין שום סיבה שהיא תחוש את עצמה מאויימת או מוטרדת עקב השיחה הזו". בנוסף, לא דובר באיום ממשי אלא בפריקת תסכול, שעה שהדברים נאמרו ביחס לאדם ששהה בחו"ל אותה עת. מדובר באיום "סרק". בכל אופן, שומה עלינו להימנע "מדיכוי" אמירות שתכליתן הבעת מצוקה גרידא, ואף עלינו להגן עליהן ולחסות אותן תחת חופש הביטוי. הנאשם גורס כאמור, כי מתוך המלל של התוכן עצמו, ניתן להיווכח שלא התקיים היסוד הנפשי של העבירה המיוחסת לו שכן פנייתו למוקד באה מתוך מצוקה ולא כדי להפחיד את המוקדנית או להקניט אותה. הנאשם עותר לזכות אותו.

(6) גם הנאשם עצמו דיבר לפניו בדיון המוזכר ומסר (ש' 9-13, ע' 3):

"אני מבקש להגיד דקה משהו, התנצלתי בפני המוקד, הוא ניתק את החשמל הייתי בלי חשמל יותר משלושה ימים, הייתי במצב לא פשוט, התנצלתי אמרתי שאני חוזר בי ולא הייתי צריך לדבר שטויות. הפלגתי בדבריי, אני מצטער. לא איימתי עליו איום ישיר, אמרתי למוקד כי הייתי קצת הראש שלי לא היה במקום, התנצלתי על זה. אני מצטער לא אומר שטויות כאלה יותר. אני בחור טוב, אני מנסה להשתקם"

ההליך והמוצגים

(7) בדיון מיום 16.12.2020 סוכם, כי לא תישמענה עדויות, אלא יוגשו מוצגים מוסכמים וישמעו טיעוני הצדדים לפני מתן הכרעת הדין.

(8) בהקשר זה יצוין, כי לאחר שנקבע מועד לסיכומים, הנאשם החליף ייצוג משפטי והדיון נדחה ליום 30.6.2021 זאת לבקשת הסניגור החדש (בקשה מוסכמת). ברם, לאחר הדחיה כאמור, לבקשת המאשימה (בקשה מוסכמת) לדחות את הדיון, הוריתי כי הדיון יבוטל והסיכומים יוגשו בכתב כדי לחסוך בזמנים (החלטה מיום 14.6.2021). בהמשך, כיבדתי את בקשת הצדדים לפיה הסיכומים יישמעו בעל-פה, ולכן נקבע מועד חדש ליום 29.9.2021. לדיון זה התייצבה המאשימה אך ללא הגנה. בלית ברירה הוריתי שוב על הגשת סיכומים בכתב, מהלך שאף הוא לא היה נטול תקלות טכניות. כך או כך, הסיכומים כבר הוגשו והגיעה העת להכריע.

(9) מטעם המאשימה הוגשו בהליך 7 מוצגים, ביניהם: הודעת הנאשם במשטרה מיום 30.11.2019 בשעה

20:49 (מוצג ת/1) (להלן: "ההודעה"); מזכר דו"ח האזנה לשיחה עם מוקד 100 (מוצג ת/2); דו"ח פעולה מיום 30.11.2019 (מוצג ת/5) (להלן: "דו"ח הפעולה"); תקליטור בו תיעוד השיחה של הנאשם עם המוקד (ת/7).

דין והכרעה

(10) לאחר שנתתי את דעתי לטיעוני הצדדים, עיינתי במוצגים שהונחו לפניי והאזנתי לתיעוד השיחה, הגעתי לכלל מסקנה לפיה תוכן השיחה של הנאשם עם המוקד הוא איום מפורש, וכי המאשימה הוכיחה מעל לכל ספק סביר שהנאשם ביצע את העבירה המיוחסת לו.

(11) לפי עבירת האיומים בסעיף 192 בחוק העונשין:

"המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו - מאסר שלוש שנים"

(12) ברע"פ 2038/04 שמואל לם נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(4) 96, 106 (2006) (להלן: "עניין לם"), נקבע בין היתר, כהאי לישנא:

"על פי סעיף 192 לחוק העונשין, אין נדרשת תוצאה של פגיעה בפועל בערכים המוגנים כדי שתתקיים עבירת האיומים. לשם אכיפת האיסור שנקבע בעבירה אין נדרש להוכיח כי האיום אכן השיג את מטרתו של המאיים וכי ההפחדה או ההקנטה התממשה. די בפעולת האיום עצמה, אם בוצעה מתוך כוונה להפחיד או להקניט, כדי להיות עבירה של איומים. מדובר אפוא בעבירה שהיא מסוג העבירות ההתנהגותיות, ואין מדובר בעבירה תוצאתית. זאת ועוד, מדובר בעבירה שהמחשבה הפלילית הנלווית אליה כוללת יסוד של "מחשבה פלילית מיוחדת"..."

[ראו גם: ע"פ 103/88 משה ליכטמן נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(3) 373 (1989)]

(13) היסוד העובדתי של העבירה הנדונה כולל רכיב התנהגותי ורכיב נסיבתי והם שניהם מהווים יחד את מכלול ההתנהגות האסורה (עניין לם לעיל, 107). הרכיב ההתנהגותי אף הוא מורכב משני נדבכים: המעשה הפיזי של ביצוע האיום (דרך הביטוי), וגם מתוכן האיום (הביטוי עצמו). גם כן הרכיב הנסיבתי מושתת על שני נדבכים: רכיב ("שלא כדין") הנדרש בעבירה, וגם הדרישה לעניין מיהות המאיים ("על אדם"). לעניין דרישת "שלא כדין", נפסק ברע"פ 8736/15 זילפה צוברי בר נ' מדינת ישראל (17.1.2018), פסקה 33 בחוות דעתה של כבוד השופטת ד' ברק-ארז, כלהלן:

"ניתן לחשוב על גישה, שאותה אני מציעה לכנות "הגישה המשולבת", לפיה לצורך התקיימות הרכיב "שלא כדין" בעבירה פלילית, על התביעה להוכיח בשלב ראשון קיומו של איסור נפרד, פלילי או אזרחי, על ההתנהגות הנדונה בעבירה, אך בשלב שני, הנאשם יהיה רשאי להציג הצדק בדין להתנהגות הנדונה, ובכך להביא לזיכויו. גישה זו, אשר קרובה לכאורה לגישה המצמצמת,

משלבת למעשה גם היבטים מהגישה המרחיבה: מחד גיסא, נשמרת בה הדרישה המכוונת כלפי התביעה להוכיח קיומו של איסור מקביל בנורמה חיצונית נפרדת; מאידך גיסא, לנאשם עומדת האפשרות להצביע על הסדרים אחרים בדיון להוכחת צידוק להתנהגות, שברגיל היא התנהגות אסורה (ובמובן זה התוצאה המתקבלת משקפת הפללה של פחות מקרים אף בהשוואה לגישה שכונתה מצמצמת)

(14) אשר ליסוד הנפשי של העבירה, נקבע בעניין לם לעיל (ע' 124), כלהלן:
"כאמור, בעבירת האיומים המונח "בכוונה" אינו מכון לרכיב תוצאתי, ונראה כי משמעותו הנכונה, מבין השתיים האפשריות לפי סעיף 90א, היא "במטרה". אין לנו צורך להידרש בענייננו להבחנה המורכבת בין "מניע" ל"מטרה", שכן אשר לעבירת האיומים ברי כי היא מבוצעת מתוך שאיפה להשיג את ההפחדה או ההקנטה, וזוהי המטרה הניצבת לנגד עיניו של המאיים בהשמיעו את דבר האיום"

ובהמשך, נקבע לעניין החלת הלכת הצפיות על היסוד הנפשי (ע' 128):

"ניתן אפוא לסכם ולקבוע כי על היסוד הנפשי של הכוונה להפחיד או להקניט הקבוע בעבירת האיומים חלה הלכת הצפיות. בהתקיים מודעות ברמת הסתברות גבוהה, עד כדי קרבה לוודאות, כי הביטוי המאיים עלול להפחיד או להקניט את קולט האיום - הוא המאיים - כי אז מתקיים היסוד הנפשי הנדרש לצורך הרשעה בעבירה לפי סעיף 192 לחוק העונשין"

(15) בע"פ 3779/94 משה חמדני נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 408, 415 (1998), נקבע בין היתר:

"יש לבחון את התקיימותו של האיום לפי אמת-מידה אובייקטיבית, היינו אם יש בדברים כדי להטיל אימה בלבו של אדם רגיל מן היישוב בנסיבותיו של האדם שנגדו הופנה האיום"

(16) אחרון במיקום אך לא בחשיבות לענייננו, בעניין לם לעיל נקבע גם, כי אמירה יכולה להיות איום גם בהיעדר כל זיקה ("זיקת עניין") בין המאיים שקלט אותה לבין מושא האיום (ע' 112-113), וכך הודגם שם:

"בדרך כלל, כאשר האמירה נמסרת לאדם אשר בשל מעמדו או תפקידו כלפי המאיים יהיה בה כדי לערער את שלווה נפשו, והיא אכן נאמרה כדי להפחידו, הרי שהיעדר הזיקה בין קולט האמירה לבין מושא אינו משמעותי. למשל, כאשר האמירה המאיימת נמסרת לעובד סוציאלי, פסיכולוג או שוטר, הרי שלהתנהגותו של המאיים יכולה להיות השפעה על נושאי תפקידים אלה בשל מעמדם המקצועי ואחריותם המקצועית. לפיכך אמירה שנמסרת להם - גם כאשר מושא האמירה אינו מוכר להם - עשויה לעלות כדי איום כלפיהם אם היא נאמרה כדי להשפיע על שלווה נפשם ולהפחידם"

(17) משם לכאן. הנאשם לא העיד במשפט זאת בהינתן ההסכמה הדיונית בין הצדדים לוותר על שמיעת עדים. מהודעתו במשטרה עולה, כי יחסיו עם משכיר הדירה עלו על שרטון על רקע זה שהוא מעשן בדירה למורת רוחו של המשכיר. המשכיר אמנם אינו גר במושכר אך שניהם גרים בדירות באותו בניין. בכל אופן, המשכיר ביקש

לפנות אותו מהדירה (ש' 10) וגם איים עליו כי ינתק את החשמל (ש' 27-28). הנאשם תיאר בהודעתו במשטרה, כי עוד ביום שישי 29.11.2019 (יום לפני השיחה עם המוקד שהייתה במוצאי שבת), הוא קרא למשטרה לאחר שלדעתו המשכיר "מנתק" לו את החשמל. ניידת משטרתית אמנם הגיעה אך השוטר לא הצליח לסייע לו (ש' 15). לפיכך, הוא בילה את כל השבת במושכר, ללא אוכל, בקור וללא מים חמים (ש' 16). נוכח זאת, במוצאי שבת ומאחר וידע שהמשכיר טס בערב, וכלשונו: "...משאיר אותי בלי חשמל" (ש' 19), "מבלבול ועצבים" ומכיוון שהיה "נואש" לכן התקשר למוקד 100 ואמר את שאמר מתוך לחץ ובקשת עזרה. הנאשם הודה במשטרה, כי עשה טעות והוא מצטער עליה (ש' 34).

(18) נתתי את דעתי לתיאור הסיטואציה מפי הנאשם שבהודעתו במשטרה וגם למכלול טיעוניו. אני סבור אחרת. דברי הנאשם כפי שנאמרו באוזני המוקדנית, הם דברי איום מפורשים, מסוכנים ומפחידים, והם נועדו להפחיד את המוקדנית ולהקניט אותה.

(19) כבר כאן אעיר ואבהיר, כי שיח שכולל אמירות כמו: "אם לא הייתה משטרה הייתי חותך לו את הגרון" ו-"...הייתי נותן לו דקירות, מביא לו דקירות בלב..." , אינו ולא יכול לדור תחת חופש הביטוי. הנאשם איים באופן מפורש באוזני המוקדנית, כי אילולא הגעת המשטרה הוא היה מבצע את המעשים החמורים שהזכיר. גם בהנחה שהנאשם היה מאוכזב מאוד וכועס על המשכיר, לא התרשמתי שדובר בדברי סרק שנאמרו בעידנא דריתחא סמוך לאירוע אשר זה עתה התרחש והיו מעורבים בו הן השוכר הן המשכיר. גם לגישת הנאשם, ניתוק החשמל בדירה החל ביום שישי לפני כניסת השבת. בנוסף, למשמע תיעוד השיחה, למצער מתחילתה הרגועה של ההקלטה, לא ניתן להתרשם כי הנאשם היה במצוי סערת רגשות בעוצמה שבה לא שלט מוצא פיו.

(20) מוכן אני להניח שהנאשם חשד אז, כי המשכיר ניתק את החשמל, דבר שגם עולה מדו"ח הפעולה. עם זאת, מאותו דו"ח הפעולה עולה גם, כי אותו שוטר שהגיע ביום שישי לפי קריאת הנאשם, ניגש למשכיר אשר מסר לו שליחידת הדיור של הנאשם יש ארון חשמל משלה "ואין לו אפשרות לשלוט על זה מרחוק וככל הנראה יש לו מוצר חשמל שגורם לקצר". אותו שוטר שהיה במקום אף רשם בדו"ח הפעולה שלו: "לאחר מספר נסיונות המלצתי לו להזמין חשמלאי למקום מאחר ויש קצר וזה לא דבר מכוון...".

(21) כפי שניתן להתרשם מהודעת הנאשם במשטרה, הדבר אשר למעשה הכעיס אותו, אינו ניתוק החשמל כביכול על-יד המשכיר שכן הרי לא הוכח - ולו לכאורה - כי האחרון הוא זה שהוריד את "השלטר", אלא העובדה שהאחרון מסר לו אותו מוצאי שבת, כי יסתדר לבד; הדבר עולה ממילותיו אלו של הנאשם: "...ולפני הסכם החוזה אם יש בעיה של חשמל זה אחראיות של בעל הדירה לסדר. אני התקשרתי במוצאי שבת והוא אמר לי להסתדר לבד ואני מעצבים והייתי נואש..." (ש' 17-18). בהמשך, כאשר נשאל מדוע לא הזמין איש מקצוע כדי לבדוק, הוא השיב: "אני בדיוק הבאתי מישהו אבל הגיע שוטרים" (ש' 29-30).

(22) בסופו של יום, הנאשם לא הראה במשפט מה מקור אי-אספקת החשמל למושכר, האם דובר בניתוק מכוון או שמא בתקלה אצלו. די באמור כדי לכרסם בגרסתו לפיה תוכן דבריו במשטרה באו נוכח היותו אובד עצות, שכן הרי היה ביכולתו להזמין חשמלאי (שמטבע מקצועו הוא זמין לקריאות דחופות), וממילא השוטר יעץ לו לעשות

כן עוד ביום שישי. יש להניח, כי לו היה מזמין הנאשם חשמלאי כאמור, עובר לקריאה למשטרה, לא מן הנמנע כי כל האירוע היה נחסך, ואם היה מתברר על-ידי החשמלאי שמקור ניתוק החשמל הוא המשכיר, סביר שהמשטרה הייתה נותנת את דעתה לסיטואציה זו בזמן אמת.

(23) בנוסף, טענת הנאשם בתשובה לאישום לפיה הוא פעל כפי שפעל על רקע התקפי חרדה (ש' 6, ע' 3), לא הונח תחתיה כל תימוכין רפואי ולכן אין מקום להשוות את מצבו "למטופל" רפואי שאומר דברים למטפל שלו או לכל גורם מקצועי מטפל אחר, בזיקה למצבו הרפואי [ראו והשוו: בש"פ 749/19 פלוני נ' מדינת ישראל (4.2.2019)].

(24) כפי שמסתמן, בין השוכר (הנאשם) לבין המשכיר התגלע סכסוך, למצער מצדו של השוכר. סכסוך אזרחי קלאסי. השוכר חשד תחילה כי המשכיר ניתק את החשמל במושכר, אך בהמשך כעס על כך שהמשכיר לא טיפל בתקלה מכוח התחייבותו החוזית. יממה לאחר תחילת האירוע, התקשר השוכר למשטרה ואמר את התוכן מושא האישום. מדובר בשיחה קצרה, לא שיחה טיפולית, ותוכנה מדבר בעדו.

(25) למקרא מכלול התמונה כפי שמצטיירת בעיניי, הנאשם הכועס מסר את האיום המפחיד האמור באוזני המוקדנית כאשר המטרה ברורה, להפחיד את המוקדנית ולהפציר במשטרה לפעול נגד מושא האיום - המשכיר (כך למשל: על מנת שזה יקיים את התחייבותיו החוזיות לכאורה ויתקן את תקלת החשמל על חשבון). אף שדברי האיום מנוסחים בלשון עבר, אך גם בעיני המתבונן האובייקטיבי, ניתן להבין מהתוכן כי בפעם הבאה (ככל שמקרה כזה יתרחש שוב), הרי אם המשטרה לא תתערב, הוא עלול לממש את המעשים שתיאר.

(26) בהקשר זה אין ביד לקבל את טענת הנאשם בסיכומיו לפיה לא הייתה סיבה כי המוקדנית תחוש מאוימת או מוטרדת עקב תוכן השיחה מאחר ומטבע תפקידה הוא לקלוט שיחות של אנשים במצוקה. הנאשם ניהל שיחה קצרה, ידע שהוא משוחח עם המוקד המשטרתי, הוא היה מודע לתוכן הדברים, ואמר את שאמר מתוך מודעות שזה ישפיע עליה ועל שלווה נפשה, שכן בידה להזעיק ניידת למקום, ובהתאם ובעיקר לנקוט בכל פעולה אחרת אל מול המשכיר. בנושא זה, יש לשבח את המוקדנית שלא היססה ושלחה ניידת משטרתית לנאשם נוכח חומרת איומיו.

(27) לבסוף, ניסיונו של הנאשם להיבנות על הכרעת הדין המזכה בעניין ת.פ. (שלום - ב"ש) 33211-02-12 מדינת ישראל נ' אדוארד בורלו (10.3.2014) לא מצאתי בו ממש. באותו מקרה, כעולה מהכרעת הדין, על רקע ויכוח בין הנאשם באותו הליך לבין אשתו, הנאשם שהיה שיכור אותה עת, התקשר למשטרה מספר פעמים ורצה להאיץ בה להגיע לביתם של הזוג כדי להרחיק אותו עצמו מאשתו חרף התנגדותה לכך. במסגרת אותה שיחה עם המוקד, אמר הנאשם שם: "תגידי מה אני צריך לעשות, לחתוך את הראש לאשתי או מה?...". באותו מקרה נקבע: "בשיח שבין אזרח למשטרת ישראל, שעה שמדובר בשיחה שמטרתה להזעיק עזרה משטרתית, סבורתני כי היא לא נכון לקבוע שיש פגיעה בערך המוגן בנסיבות התיק דנן. כאשר אזרח מבקש עזרה ממוקד משטרת ישראל ולא נענה עד כי הוא כועס ומתעצבן אין מקום לאסור עליו ביטויים כגון זה שהשמיע הנאשם ולצמצם את חירות הביטוי עד כדי כך" (פ' 10). נסיבות מקרה זה שונות במהות מהמקרה לפנינו.

(28) אותו דבר גם ביחס לניסיונו של הנאשם להיבנות על הכרעת הדין המזכה בעניין ת.פ. (שלום - ת"א-יפו) 22881-11-18 מדינת ישראל נ' פלוני (30.4.2019). במקרה זה, דובר על תוכן מאיים לכאורה שנאמר ב"שיח טיפולי" בין הנאשם שם לבין המוקד של מרכז ער"ן. דובר על שיחה שנמשכה כחצי שעה וכפי שנקבע בהכרעת הדין: "שיחת האיום צבועה כולה בצבעים טיפוליים". נסיבות מקרה זה שונות במהות מהמקרה שלפנינו, שבו השיחה כאמור הייתה קצרה מאוד וממוקדת, לא הייתה במסגרת טיפולית ובכל אופן, לא ניתן לומר לגביה שהאיומים היו שזורים בשיחה טיפולית ממושכת.

תוצאה

(29) על-יסוד האמור, מרשיע בזאת את הנאשם בביצוע איומים, עבירה לפי סעיף 192 בחוק העונשין.

ניתנה היום, י"ד אדר א' תשפ"ב, 15 פברואר 2022, במעמד הצדדים